No. 48. 1843.

BREDASCHE COURANT.

STAAT-, LETTERKUNDIG- EN WETENSCHAPPELIJK NIEUWS- BLAD.

Donderdag 20 April.



FRANKRIJK.

PARIJS, den 17den April.

Het huwelijk der Prinses *Clementine* is bepaaldelijk, zooals reeds gemeld is, op Donderdag den 20sten dezer vastgesteld en zal op het paleis van St. Cloud plaats hebben. Reeds zijn de groot-dignitarissen van het hof en eenige andere aanzienlijke personen tot bijwoning van de plegtigheid genoodigd.

— In den Algerijnschen *Moniteur* van den 5den April vindt men een berigt wegens de laatst gehoudene markt te Bouffarick, waaruit blijkt, dat nog nooit die markt zoo overvloedig van alle voortbrengselen des lands, vooral ook moeskruiden, boter, kaas, vijgen, oranjeappelen en citroenen, graan en vee, voorzien is geweest, als op dien dag, hetgeen het toenemend vertrouwen der inboorlingen bewijst. Ofschoon eene groote hoeveelheid wol door de Arabieren werd aangebragt, was deze dadelijk verkocht.

Hetzelfde blad deelt eenige bijzonderheden mede wegens eene stichting zoowel van godsdienstigen als landbouwkundigen aard, die eene vereeniging van geestelijken van de orde der Trappisten, thans onder medewerking der Fransche regering, te Staouëli, op korten afstand van de stad Algiers, beproeven wil. Die vereeniging heeft zekere *Letertre*, uit Mainz, die den naam van Broeder *Gabriël* draagt, aan het hoofd. Aan dezelve is het vruchtgebruik van 1020 bunders onbebouwd land afgestaan. Het genoemde hoofd der vereeniging heeft zich verbonden, om altijd 45 broeders zijner orde op dat punt aanwezig te houden, en om met hunne hulp het afgestane land binnen vijf jaren in eenen staat van bebouwing te brengen, en wel elk jaar voor een vijfde gedeelte. Uit de koloniale kas is aan de vereeniging een subsidie van 62,000 franken toegestaan, met hulp waarvan zij binnen een jaar de noodige gebouwen moet hebben gesticht. Naar het schijnt, zullen deze broeders Trappisten andere volkplanters rondom zich verzamelen en dezen dan te gelijk tot leermeesters in de godsdienst en in den landbouw verstrekken.

— Men heeft tijdingen ontvangen uit Algiers tot den 10den dezer. Daarin wordt gemeld dat de Arabische stammen in het oostelijk gedeelte van Algerie zich meer en meer aan het fransch gezag onderwierpen. De opperbevelhebber in de provincie Constantine, de generaal *Baraguay d'Hilliers*, was thans met eene mobiele kolonne naar Collo op marsch, om de onderwerping van de inwoners dier stad aan te nemen, welke ook wel die van de in den omtrek gekampeerde Kabylen kon ten gevolge hebben.

— De commissie voor de suiker is sinds onderscheidene dagen niet vergaderd geweest. De heer *de Rumilly* houdt zich thans met het opmaken van het rapport bezig, 't welk Woensdag of Donderdag aan de commissie zal worden voorgelezen. Den 24sten zal hetzelve aan de kamer worden aangeboden, en de beraadslagingen zullen alsdan eenige dagen later plaats hebben. Ook het rapport der begrootingswetten zal tegen het einde der maand worden uitgebragt.

— Volgens het engelsche dagblad *le Globe*, zouden de betrekkingen tusschen ons kabinet en *Espartero* op een beteren voet komen. De Heer *Guizot* zou echter slechts wachten hoe het met de meerderheid van de Kamer gesteld was, om, indien de meerderheid voor het kabinet bleef, toe te kunnen geven, doch in een tegenovergesteld geval zou hij *Espartero* blijven lastig vallen, in de hoop, dat alsdan het tegenwoordige ministerie zoude aftreden, en het volgende meer franschgezind zoude zijn.

— Berigten uit Madrid tot den 10den April melden, dat de oppositie in de cortes eene groote overwinning op de ministeriele partij had behaald, en wel door het vernietigen der verkiezingen van Badajoz. Veel was er reeds gesproken over het onwettig aandeel dat het gouvernement aan die verkiezingen zou hebben genomen, waardoor ministerieelgezinde personen, en wel hoofden van de ministeriele partij in de kamer, zoo als de heeren *Bolestrina*, *Gonzales* en *Luzan*, de overhand behouden hadden. Het vernietigen dezer verkiezingen nu, werd bij gelegenheid van het onderzoek der geloofsbrieven door de oppositie, bepaaldelijk door den heer *Pizarro* bepleit, en de uitslag was dat van de 135 gedeputeerden, 80 zich voor de vernietiging van gezegde verkiezingen verklaarden. Ook de infant don *Francisco da Paula* nam deel aan de stemming en stemde met de meerderheid, hetgeen van de tribunes een openlijk gejuich uitlokte.

De regent was volgens deze berigten ongesteld, en leed aan den steen.

Ter beurze van Madrid heeft het gebeurde in de kamer een ongunstigen indruk gemaakt.

Alhier was heden de beurs-notering: 5 pCt. 121,15; 3 pCt. 83,10; Nap. r. 108,30; Spanje 32¼; Rom. L. 107¾.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 15den April.

Uit Berlijn schrijft men:

»Binnen kort vertrekt het hof van hier naar Potsdam, om aldaar den zomer te gaan doorbrengen. Eerst in het najaar zullen, naar men verneemt, HH. MM. een' uitstap naar de Rijnprovincie maken, en dit jaar geen ander gedeelte hunner Staten bezoeken.

»Onze *Staats-Courant* deelt het afwijkend antwoord van Z. M. den Koning mede op het verzoek tot intrekking van het verbod, om de *Rheinische Zeitung* verder te mogen uitgeven.»

— De uit Weenen ontvangen berigten, van den 8, wederspreken ten stelligste de aldaar ter beurze op den 7 verspreid geweest zijnde geruchten, betreffende eene nieuwe leening, ten behoeve der in Oostenrijk aan te leggen ijzeren spoorwegen, en betreffende verontrustende berigten uit Konstantinopel.

Volgens berigten uit die stad, van den 29 Maart, was het ultimatum van Rusland omtrent het Servische vraagstuk toen nog niet te Konstantinopel ontvangen, ofschoon een op den 23 dier maand aldaar aangekomen Russische courier aan den heer *von Butenieff* berigt had, dat dit ultimatum onverwijld volgen zou.

— Op den 5den werd te Weenen eene groote parade gehouden op het glacis, ter viering van den 50sten verjaardag, dat de aartshertog *Karel* het grootkruis van de Maria-Theresia-orde ontving ter belooning van zijne heldendaden. Ten 10 ure verscheen Z. M. de keizer te paard, vergezeld van de aartshertogen, de generaals en de lijfwacht, ter bijwoning van de parade, terwijl H. M. de Keizerin en de aartshertoginnen in rijtuigen volgden. Na deze parade werd er in de open lucht, onder het gebulder van het geschut, een *Te Deum* gezongen, waarna de Keizer den aartshertog *Karel* de brillante decoratie van het grootkruis der Maria-Theresia-orde, voor het front van het geheele garnizoen, omhing, en hem onder een algemeen gejuich omarmde. De grijze held ontving nu de gelukwenschingen van de aartshertogen en de opperofficieren. Ten twee ure had er in de prachtig versierde ridderzalen een banket plaats, waartoe al de ridders van de Theresia-orde genoodigd waren. Al de militairen, die de parade hebben mede gemaakt, als ook de invaliden, hebben eene driedaagsche soldij, als gratificatie ontvangen; terwijl de pensioenen welke aan de Theresia-orde verbonden zijn, doch door de tijdsomstandigheden eenige vermindering ondergaan hebben, 24 pCt. zijn verhoogd. Er is eene medaille voor dit 50jarig feest geslagen, welke aan al de ridders dier orde is geschonken.

BELGIE.

BRUSSEL, den 18den April.

De koning en koningin zijn naar Parijs vertrokken om bij het huwelijk hunner zuster, de prinses *Clementine*, tegenwoordig te zijn.

— De nieuwe Pauselijke nuntius, Mgr. *Pecci*, is alhier aangekomen en heeft bezoeken ontvangen van de leden van het Korps diplomatiek en van den heer *Nothomb* en de nieuwe ministers.

— De heer *van Breugel* is van hier voor eenige [illegible] vertrokken.

— Het nieuwe opgetreden ministerie kan men als een [illegible] gemengd ministerie beschouwen, [illegible]



zingen van leden der wetgevende kamers, eene nieuwe wijziging zou kunnen ondergaan en met den uitslag dier verkiezingen in overeenstemming worden gebragt. In Belgie beschouwt men toch de heeren *Nothomb* en *de Muelenaere*, die thans tot 's Konings raadslieden blijven behooren, als vertegenwoordigers der Katholyke partij; terwijl de heeren *Goblet* en *Mercier*, meestal onder de leden der liberale partij worden gerangschikt. Beide deze laatsten zijn reeds vroeger Belgische ministers geweest. De generaal *Goblet* heeft zich daarenboven in diplomatieke betrekkingen te Londen en te Lissabon onderscheiden. Aan de diensten, die bij der Portugesche regering bewezen heeft, heeft hij zijne verheffing tot graaf *d' Alviella* te danken.

— Het ministerieel blad *l'Indépendant* behelst het volgend artikel over het afgetreden ministerie.

» Het thans op nieuw geconstitueerde ministerie werd den 13den April 1841 gevormd en heeft gedurende zijn bestaan vrij talrijke veranderingen ondergaan.

» Den 5den Augustus van datzelfde jaar 1841, nam de heer *de Meulenaere* zijne demissie, die vier maanden te voren de portefeuille van buitenlandsche zaken aangenomen had; hij werd vervangen door den graaf *Briey*, minister van finantien, op wien de heer *Smits* volgde, welke voorloopig zijne betrekking van directeur der belgische bank verliet.

» Den 5den Februarij 1842 werd het bestuur van het departement van oorlog door eene noodlottige gebeurtenis vakant; den volgenden dag werd de generaal-majoor *de Liem* tot minister van oorlog in de plaats van den generaal *Buzen* benoemd.

» Den 15den December daaraanvolgende gaf de minister van Justitie *van Volxem*, zijne demissie, om den hinderpaal uit den weg te ruimen, welke de betrekkingen van bloedverwantschap tegen de herkiezing van een lid van de rekenkamer in den weg stelden. De minister van binnenlandsche zaken *Nothomb* werd met het interim van het departement van justitie belast; dit interim zal vier maanden geduurd hebben.

» Den 5den dezer maand is de generaal *de Liem* afgetreden, ten gevolge van de stemuitbrenging der kamer van vertegenwoordigers, die weigerde het gevraagd crediet voor de kosten van het leger te verleenen. De minister van de openbare werken *Desmaizières* werd belast met het interim, maar ieder wist dat dit interim slechts van korten duur moest zijn, dat het slechts strekte voor de aanbieding en de discussie van de gevraagde voorloopige credieten, waartoe men de toevlugt moest nemen bij gebreke van een definitief budget.

» Eindelijk, had de minister van buitenlandsche zaken, graaf *de Briey*, den 30sten Maart, zijne demissie in handen des konings gegeven, ten gevolge van eene verdeeldheid in den kabinetsraad. Deze verdeeldheid werd veroorzaakt door het koninklijk besluit, waarbij het bestaan der Algemeene Maatschappij voor de volksvlijt eventueel tot in 1855 geprorogeerd werd. De raad van ministers had over dien belangrijken maatregel beraadslaagd; alle ministers hechtteden hun zegel er aan, met uitzondering van den heer *de Briey*, die, ziende, dat zijn gevoelen de overhand niet had, zijne demissie in 's konings handen gaf.

» Van de drie thans aftredende ministers zullen er twee, de graaf *de Briey* en de heer *Desmaizières*, gedurende twee jaren en drie maanden minister geweest zijn. De heer *Desmaizières* was bovendien minister van finantien geweest gedurende het laatste jaar van het ministerie des heeren *de Theux*.

» De heer *Smits* zal aan het hoofd van het ministerie van finantien gestaan hebben gedurende twintig maanden en elf dagen. Een koninklijk besluit van den 16den dezer bepaalt, dat de heer *Smits* met den 1sten Mei aanstaande het bestuur der belgische bank weder op zich zal nemen.

» De heer *Nothomb*, minister van binnenlandsche zaken, blijft alleen over van het kabinet van 13 April, en blijft in het nieuwe zijn vroegeren rang en betrekking behouden.

» Twee zijner nieuwe ambtgenooten zijn leden van de kamer der vertegenwoordigers, te weten de heeren *Mercier* en *Dechamps*. De heer *Mercier* is minister van finantien geweest onder het ministerie *Lebeau* van 1840 en 1841. De kiezers van Nivelles zullen moeten bijeengeroepen worden om over zijne herkiezing te stemmen, volgens de bepalingen van art. 36 der constitutie.

» De generaal *Goblet* heeft eenige jaren deel uitgemaakt van de kamer der vertegenwoordigers, waar hij de kiezers van het distrikt van Doornik vertegenwoordigde. Hij is geweest minister van buitenlandsche zaken van den 18den September 1832 tot den 27sten December 1833, in het eerste ministerie van de heeren *Lebeau* en *Rogier*, tijdens het beleg en de ontruiming van het kasteel van Antwerpen en de vermaarde overeenkomst van 21 Mei, waarbij het *status quo* tusschen Holland en Belgie werd vastgesteld."

— Men verzekert, dat de afgetreden minister van buitenlandsche zaken, de graaf *de Briey*, benoemd is tot gevolmagtigd minister bij de Duitsche Bondsvergadering, en de afgetreden minister van openbare werken, de heer *Desmaisières*, tot gouverneur van Oost-Vlaanderen.

— Men meldt uit Valenciennes, dat het op den raad van den Parijsschen bouwmeester *Visconti* is geweest, dat het gemeentebestuur heeft besloten, den klokkentoren, als het eenige gedenkteeken van dien aard, 't welk de stad bezat, te herstellen en tegen instorten te bewaren. Het blijkt echter, dat men, om dit doel te bereiken, de wanden op sommige plaatsen te veel heeft verzwakt, om den zwaren bovenlast te kunnen blijven torschen, en wel inzonderheid de 24 stukken blaauwe steen, welke den omgang ondersteunden, en waarvan elk stuk meer dan 6000 ponden zwaar was. Het instortend puin is het meest naar de westzijde overgevallen, aan welken kant de steenen het meest door wind en weder hadden geleden en waren afgesleten. De klokken, van welke eene meer dan 9000 ponden woog, zijn door al de verdiepingen tot in de kelders neergestort. Onder de puinhoopen van een der verpletterde huizen is een nog levend dienstmeisje beklemd gevonden, door een der mijnwerkers van Anzin, die in dit slagtoffer zijne zuster herkende, en welke haar, met behulp van zijne kameraden, die aan dergelijken arbeid gewoon waren, nog onbezeerd heeft kunnen bevrijden. Men vleit zich, dat het aantal verongelukte menschen dat van tien niet zal te boven gaan.

— In het groote gasthuis van het Begijnhof bevindt zich zekere *Jan Herman Jonckers*, geboren te Leiden den 13den April 1735, en welke derhalve heden zijn 109de jaar is ingetreden. Hij geniet steeds eene zeer goede gezondheid en heeft ook nog het genot zijner verstandelijke vermogens.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 19den Apri.

De garnizoensverwisseling van het alhier in bezetting liggende 4de regement infanterie, zal den 1. Mei plaats vinden. De marschroute, aan de verschillende bataillons voorgeschreven, is de volgende: De staf van het regement met den luitenant-kolonel *Wagener*, en het 1ste bataillon, gecommandeerd door den majoor *Noot*, uit Breda, de Willemstad en Geertruidenberg, marcheert den 6 over Meerkerk, Utrecht, Hattum, Meppel naar Assen; het 2de bataillon, onder bevel van den majoor *van Winsheym*, marcheert den 1. Mei over Dordrecht, Overschie, Leiden, Hillegom, Amsterdam; vervolgens per stoomboot op de Lemmer, Akkrum naar Leeuwarden; het 3de bataillon, gecommandeerd door den majoor *v. Mutken*, over Steenwijk, Vianen, Amersfoort, Ermeloo, Oldenbroek, enz. naar Zwolle, van daar gaat de staf des bataillons met de 3de en 4de compagnie van hetzelve over Ommen naar Coevorden; terwijl de 1ste en 2de compagnie, onder bevel van den kapitein *Dulmers*, van Zwolle over Meppel, Assen en Groningen naar Delfzijl marcheren. Alle bovengemelde bataillons en kompagnien lossen bij derzelver aankomst in hunne garnizoenen, de bataillons en kompagnien van het 9de reg. inf. af, welk regement alsdan naar 's Hertogenbosch zal marcheren."

Zie hier voorts eene opgaaf van de garnizoens veranderingen der overige regementen infanterie, op 1. Mei aanstaande:

1ste Regement infanterie. Staf luitenant-kolonel *Mollinger*, van Middelburg naar Nijmegen; 1ste bataillon, majoor *van de Poel*, van Middelburg naar Grave; 2de bataillon, majoor *Weleer*, en 3de bataillon, majoor *Koch*, van Vlissingen naar Nijmegen.

2de Regement infanterie. Staf kolonel *Heer*, 1ste bataillon, majoor *van Daalen* en 2de bataillon, majoor . . . . , van Bergenopzoom naar Vlissingen; 3de bataillon, majoor *Dupuy*, van Bergenopzoom naar Neuzen en Breskens.

3de Regement infanterie. Staf luitenant-kolonel *Hubar*, van Nijmegen naar Amsterdam; 1ste bataillon, majoor *Duycker*, van Nijmegen naar Leiden; 2de bataillon, majoor *Pissuise*, van Grave naar Amsterdam; 3de bataillon, majoor *Voor den dag*, van Nijmegen naar Hoorn.

6de Regement infanterie. Staf kolonel *de Haan*, van 's Hertogenbosch naar Gorinchem; 1ste bataillon, majoor *Piper*, van 's Hertogenbosch naar Woerden; 2de bataillon, majoor *Stael van Holstein*, van 's Hertogenbosch naar Utrecht; 3de bataillon, majoor *Ver Hulle*, van 's Hertogenbosch naar Gorinchem.

8ste Regement infanterie. Staf, luitenant-kolonel *Rochall*, van Amsterdam, 1ste bataillon, majoor *Wilhelmie*, van Leiden en 2de Bataillon, majoor *Kamps*, van Hoorn naar Breda; 3de bataillon, majoor *George*, van Amsterdam naar Geertruidenberg en Willemstad.

9de Regement infanterie. Staf, luitenant-kolonel *van Poolsum Booy*, van Utrecht, 1ste bataillon, majoor *de Leeuw van Coolwyk*, van Koeverden en Delfzijl, 2de bataillon, majoor *van Geen*, van Leeuwarden en 3de bataillon, majoor *Lambert*, van Groningen naar 's Hertogenbosch.

10de Regement infanterie. Staf, luitenant-kolonel *Menso*, van Utrecht, 1ste bataillon, majoor *Croes*, van Woerden, 2de bataillon, majoor *Meyners*, van Gorinchem en 3de bataillon, majoor . . . . , van Utrecht naar Bergenopzoom.

— Z. M. *Willem Frederik*, graaf van *Nassau*, heeft aan de onlangs gestichte Hervormde gemeente te Wapenveld, gemeente Heerde, (Overijssel), eene som van drie honderd gulden geschonken, tot te-

gemoetkoming in de kosten voor den opbouw eener kerk en pastorij aldaar.

— Men verneemt dat de heer Mr. *J. Bakker Korf*, referendaris bij het departement van buitenlandsche zaken, door Z. M. den Koning van Griekenland is benoemd tot commandeur der orde van den Verlosser.

— De Minister van Finantien heeft ter algemeene kennis gebragt, dat het bedrag der uitgegeven schatkistbiljetten op den 1 dezer maand bedroeg *f* 6,000,000, en dat onder dit kapitaal begrepen was eene som van *f* 144,900, uitgegeven onder dagteekening van den 1 Mei 1842, welke alzoo met den 1 Mei aanstaande moeten afgelost of verwisseld worden, doch waaromtrent door de houders voor den 1 dezer geene keus is uitgebragt nopens de plaats waar zij de betaling of verwisseling wenschen te erlangen, en dat mitsdien deze stukken thans uitsluitend ten kantore van den agent van het ministerie van finantien te Amsterdam kunnen aangeboden worden.

— Laatstleden Woensdag is, van wege de Nederlandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij, de eerste proefrid gedaan van het tegenwoordig station nabij Leiden tot aan de herberg *de Vink*, welke proefrid volkomen aan de verwachting heeft beantwoord. In den loop dezer week zal gemelde proefrid tot aan de Papenlaan worden voortgezet, alwaar men zich met de oprigting van een voorloopig stationsgebouw bezig houdt. Ook nabij de residentie is men druk werkzaam met het graven van eene hulpvaart en het leggen van de aardebaan.

— De algemeene kaart van Nederlandsch Oostindië, van den baron *von Derfelden van Hinderstein*, op koper gegraveerd en uitgegeven op kosten van het ministerie van kolonien, bestaande uit acht bladen, alsmede het verzamelingsblad en de memorie van toelichting, is thans afgewerkt en in haar geheel verkrijgbaar gesteld.

— Den 13 dezer, des morgens ten 6 ure, heeft er in het nabij Rotterdam gelegen dorp Poortugael, een hevige brand gewoed, waardoor 4 huizen vernield en 7 huisgezinnen van alles beroofd zijn geworden. De weldadigheid onzer landgenooten wordt voor deze ongelukkigen door Burgemeester en Predikant van dat dorp ingeroepen.

— Berigten van Java maken melding van het door den Gouverneur-Generaal genomen besluit, om de aanplantingen van *koffij*, in de dorpen der Javanen, of, zoo als men het dáár noemt, de *paggerkoffij*, te doen vervangen door geregelde kleine tuinen, vatbaar om behoorlijk te kunnen worden gadegeslagen.

Het doorkomen der Westmousson (regentijd) had zich gekenmerkt door zeer hevige windvlagen, en vooral door het in tropische landen zeldzaam verschijnsel van hagelbuijen. Op den 9den October ll. waren te Buitenzorg hagelsteenen gevallen ter grootte van kleine duiveneijeren.

De rust op Banka was geheel hersteld; echter niet zonder dat bloedige tooneelen hadden plaats gevonden. Het is niet duidelijk of de rustverstoring, waarvan reeds vroeger melding is gemaakt, de aanvang was van die, welke tot de strenge maatregelen van den resident heeft aanleiding gegeven, dan wel, of er twee opschuddingen hebben plaats gehad. Dit is intusschen zeker, dat nu laatstelijk de oorspronkelijke Chinezen (Singkes) in openbare vijandschap waren geraakt met de op het eiland geborenen (Parnakans) en dat van laatstgemelden eenigen zijn vermoord geworden. Door de tusschenkomst der militaire magt zijn de oproerigen beteugeld geworden, en daarbij zijn verscheidene onrustmakers door het vuur der troepen gesneuveld. Eenige belhamers zijn op last van den resident ter dood gebragt, zonder voorafgaande veroordeeling van den regter. Deze ambtenaar is te dier zake door eenen anderen vervangen en tot verantwoording geroepen geworden.

Door het schip *Royal Saxon*, kapitein *Crauwford*, was op den 8sten October 1842, ten zuiden van Lucipara, op 3° 30′ 49″ breedte, het wrak gevonden van een barkschip, door de equipaadje verlaten, en in eene diepte van 6¾ vadem water gezonken. Op den 23sten daaraanvolgende, was Zijner Majesteits schoener *Egmond* derwaarts vertrokken, om het een en ander naauwkeurig op te nemen, en om vervolgens naar Muntok op het eiland Banka te stevenen, ten einde zoo mogelijk omtrent schip en schepelingen iets naders te vernemen.

— Uit Curaçao wordt van den 10den Maart geschreven: « Sedert den eersten dezer zien wij hier boven de Westerkim de staart eener komeet. In het eerst werd deze staart aangezien voor eene luchtstreep, die zich wel eens na het ondergaan der zon vertoont; doch den 3den zag men de kern, en men wist toen met zekerheid dat het eene komeet was. Deze komeet is zeer scherp begrensd en levert een buitengewoon schoon gezigt op. Volgens den *Liberaal* van den 7den Maart, is dezelve ook op de vaste kust voor het eerst gezien geworden op den 1sten Maart. Zij staat bij het vallen van den avond West Zuidwest, en de staart, beslaande eene lengte van 42 graden, in de rigting van Oost Zuidoost met eene ligte kromming naar het Noorden. Zij heeft haar perihelium [illegible], en verwijderd zich van de zon. Zij schijnt nergens in deze streken voor haren ingang in haar perihelium aan den morgenhemel opgemerkt te zijn geworden."

Verder schrijft men [illegible] officieren van het schip *de Venus*, even als die der Engelsche en Fransche oorlogsschepen, welke het stoffelijk overblijfsel van *Bolivar* hielpen overvoeren, hebben van de zuster van *Bolivar* eene medaille ten geschenke ontvangen met zijne beeltenis, in Peru geslagen, ter waarde van een' dubbelen dubloen, en het gouvernement betaalde aan de logementhouders te Caracas de onkosten van hun tiendaagsch verblijf aldaar. Het gouvernement zal aan het congres een voorstel doen, om eene medaille ten opzigte van deze gebeurtenis te doen slaan, welke ook aan deze officieren en aan andere zullen vereerd worden. De Fransche, Engelsche en Hollandsche oorlogsvaartuigen werden gedurende derzelver verblijf te La Guayra rijkelijk van versch vleesch voorzien, zoo dat men dubbel rantsoen kon uitdeelen. »

Kort begrip aangaande de Komeet, in de maand Maart dezes jaars waargenomen, door F. Kaiser, *hoogleeraar te Leyden.*

Omtrent de komeet, die in de verledene maand aller oogen tot zich trok, hebben de nieuwspapieren veelsoortige en gedeeltelijk tegenstrijdige berigten gegeven, die mij veronderstellen doen, dat ik sommigen mijner landgenooten eenige dienst zal bewijzen, met het voornaamste bekend te maken van eenige mededeelingen omtrent dat hemellicht, die ik ontvangen heb, en wier echtheid gewaarborgd wordt door de handen, die ze mij deden toekomen.

De omstandigheden, onder welke de komeet verschenen is, hebben aanvankelijk sommige sterrekundigen in twijfel doen staan, waarvoor dit verschijnsel gehouden moest worden. Men zag eene lichte streep, laag aan, en in eene eenigzins schuinsche rigting met betrekking tot den horizon, welke tusschen de sterrebeelden Orion en de Haas aanving en naar het westen voortliep, tot zij zich in de dampen van den horizon verloor. De heer *Edward Cooper* in Ierland, zag het verschijnsel reeds den 12den Maart, maar durfde het niet dadelijk voor eene komeet verklaren, daar hij noch hoofd, noch kern eener komeet onderscheiden kon. Den 14den gelukte het hem beiden te ontdekken en zich alzoo te overtuigen, dat het verschijnsel werkelijk eene komeet was, wier lange staart zelfs 45 graden van den hemel innam. *Herschel* zag het verschijnsel eerst den 17den, en alleen als eene streep van 80 graden lengte, wier eene uiteinde door de dampen aan den horizon scheen bedekt te wezen, en omtrent wier natuur zich deswege niets met zekerheid bepalen liet. Het verschijnsel trok toen reeds de algemeene aandacht tot zich, maar zelfs later was het voor vele sterrekundigen moeijelijk de komeet als zoodanig te erkennen; want bij het vallen van den avond was het hoofd reeds zeer nabij den horizon, zoodat het zonder eene buitengewone zuiverheid van den dampkring niet onderscheiden kon worden, en aan slechts weinigen viel het voorregt te beurt, de plaats der komeet met eenige naauwkeurigheid te kunnen bepalen. Die bepaling gelukte het eerst den 18den Maart, en wel op de observatoriën te Weenen en te Geneve. Van den 20sten tot den 28sten Maart liet de zuiverheid der lucht dagelijks hare behoorlijke waarneming op het observatorium te Berlijn toe, en na den 23sten kon hare plaats ook te Altona en te Hamburg bepaald worden. Ongetwijfeld zullen er nog vele waarnemingen volbragt zijn, van welke ik geene kennis draag, maar reeds de bovengemelde hebben tot merkwaardige uitkomsten aanleiding gegeven, wier vermelding zeker niet geheel onbelangrijk geacht zal worden.

De heer *Plantamour*, directeur van het observatorium te Geneve, deelde reeds den 23sten Maart den heer staatsraad *Schamacher*, te Altona, de elementen van de loopbaan der komeet mede, uit zijne waarnemingen van den 18den, 19den, en 21sten afgeleid, uit welke de merkwaardige bijzonderheid bleek, dat deze komeet, onder alle bekende kometen, het naaste bij de zon gekomen is, en nog aanmerkelijk nader, dan de deswege beroemde komeet van het jaar 1680. De heer [illegible], te Berlijn, leidde de elementen van de loopbaan der komeet uit de waarnemingen af, die hij op den 20sten, 21sten en 22sten volbragt had, en kwam tot uitkomsten, welke weinig van die, door *Plantamour* verkregen, verschillen. De hoogleeraar *Encke* ondernam later de berekening van de elementen der loopbaan, uit de waarnemingen, den 20sten, 24sten en 28sten op het observatorium te Berlijn volbragt, en deze waarnemingen, eene grootere tijdruimte omvattende, konden de loopbaan der komeet met eene hoogere naauwkeurigheid doen kennen. Op twee verschillende wijzen verrieden zij, dat de loopbaan der komeet aanmerkelijk van eene parabola moet afwijken, en de waargenomen komeet heeft dus hoogst waarschijnlijk een korten omloopstijd, die voor bepaling vatbaar is. Men mag verwachten dat de komeet in andere werelddeelen veel langduriger zal waargenomen zijn, dan dit in Europa mogelijk was, en welligt zullen de waarnemingen, gedurende deze verschijning volbragt, toereikende wezen, om den omloopstijd der komeet met eene redelijke juistheid te bepalen.

De heer *Cooper* maakte den Staatsraad *Schumacher* voor weinige dagen opmerkzaam op de kometen, welke in de jaren 1668 en 1702 waargenomen zijn, en die *Cassini* voor hetzelfde ligchaam hield, dat in 34 jaren zijnen loop om de zon volbrengt, zijn vermoeden te kennen gevende, dat de onlangs waargenomen komeet met de bovengemelde identisch zoude wezen. [illegible]

beslist kunnen worden, indien er waarnemingen op beide kometen bestonden, voor de berekeningen harer loopbanen toereikende, maar omtrent de komeet van het jaar 1702 kent men slechts twee zeer ruwe waarnemingen, eene van *Maraldi* en eene van den Nederlandschen zeeman *Martijn Brouwer*. *Maraldi* kon het hoofd der komeet niet onderscheiden, en *Brouwer* heeft waarschijnlijk eene ster voor de kern der komeet gehouden. De heer *Petersen* te Altona heeft bewezen, dat beide waarnemingen niet in overeenstemming gebragt kunnen worden, evenmin met elkander, als met de veronderstelling, dat de laatst waargenomen komeet dezelfde zoude wezen, als die van het jaar 1702. Omtrent de komeet van het jaar 1668 bestaan eenige waarnemingen van *Cassini*, die echter alleen op de rigting van haren staart betrekking hebben, en eene zeer ruwe plaatsbepaling van *Estancel*. De heer *Petersen* heeft aangetoond, dat al deze waarnemingen zeer goed overeen te brengen zijn met de veronderstelling, dat de laatste komeet dezelfde was als die van het jaar 1668. De identiteit van beide kometen is hierdoor wel niet volkomen bewezen, maar toch zeer waarschijnlijk geworden. Heeft de komeet tusschen de jaren 1668 en 1843 slechts ééne wenteling om de zon volbragt, dan bedraagt haar omloopstijd 175 jaren, en wat daarvan zij, zal ongetwijfeld uit de waarnemingen in andere werelddeelen in het werk gesteld, volkomen beslist kunnen worden.

Op het observatorium alhier is de staart der komeet dikwijls en door velen gezien, maar geene enkele maal gelukte het, een spoor van het hoofd met de kern te ontdekken; zoodat de juiste plaatsbepaling van het hemellicht onmogelijk was. De zeedampen, die zich hier dikwijls, kort na den ondergang der zon, in het westen, tot op eenige graden boven de horizon, vertoonen, maakten het hoofd geheel onzigtbaar, en wij hebben ons hier, gelijk op vele andere plaatsen het geval was, met eene beschouwing van den staart, die niets bijzonders aanbood, moeten tevreden stellen.

De elementen van de loopbaan der komeet, door *Encke* bepaald, zijn mij eerst gisteren bekend geworden, zoodat het mij nog niet mogelijk was daaruit te onderzoeken, of de komeet misschien onder gunstiger omstandigheden aan het noordelijk halfrond der aarde verschijnen zal. Alleen de berekening kan hier met zekerheid beslissen; maar de groote zuidelijke afwijking der komeet, die haar eerst zoo laat in Europa deed ontdekken, en de omstandigheid, dat zij reeds den 27sten Februarij door haar perihelium gegaan is, doen mij het als zeer onwaarschijnlijk beschouwen, dat die berekening eene voor ons gunstige uitkomst zoude opleveren. Ten behoeve van hen, die lust mogten hebben, die berekening te volbrengen, laat ik de elementen, door *Encke* bepaald, hiernevens volgen:

Doorgang door het perihelium 1843, Februarij 27,402 m. t. te Berlijn.	
Log. van den kortsten afstand.	7,482318.
Lengte van het perihelium.	281°21'20".
Lengte van den kl. knoop.	5°31'8".
Helling van den loopkring.	35°0'34".
Beweging teruggaande.	

Men zal opmerken, dat *Encke* den kortsten afstand van de komeet tot de zon kleiner, dan den straal der zon zelve gevonden heeft, hetgeen ongerijmd is. Die ongerijmdheid bewijst, dat de berekening op eene valsche stelling berusten moet, en bij de berekening is niets willekeurigs aangenomen, dan de veronderstelling, dat de komeet zich in eene parabola beweegt. De loopbaan der komeet moet dus aanmerkelijk van een parabola afwijken, hetgeen niet alleen uit het bovenstaande blijkt, maar ook uit de vergelijking der elementen met de waarnemingen, ofschoon die waarnemingen slechts acht dagen omvatten. De waargenomen komeet behoort alzoo tot de allermerkwaardigste, welke aan den hemel verschenen zijn.

Ter AMSTERDAMSCHE BEURS van gisteren (18 *April*) waren genoteerd: Ned. $2\frac{1}{2}$ pCt. 57, $56\frac{15}{16}$; dito 5 pCt. 101 drie zest., $\frac{5}{16}$; Syndik. $4\frac{1}{2}$ pCt. 98 drie achtste, drie zest.; dito $3\frac{1}{2}$ pCt. $82\frac{3}{4}$; Handelm. $136\frac{3}{4}$, 137, $\frac{1}{4}$, $\frac{3}{8}$; O. I. 5 pCt. 100 negen zest.; Ardoins $20\frac{5}{16}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{5}{16}$; dito coupon $28\frac{7}{8}$, $29\frac{1}{2}$; dito 3 pCt. 35 drie achtste, $36\frac{1}{4}$; Portug. te L. $42\frac{1}{4}$, drie achtste; oude Russen $107\frac{1}{16}$, 107; 4 pCt. $90\frac{5}{8}$; Metall. $108\frac{1}{2}$; Braz. 79; Mexiko $30\frac{7}{16}$, 31; Pernan. $13\frac{5}{8}$.

BEKENDMAKING.

Het HEEMRAADSCHAP van de *MARK* en *DINTEL*, zal, op Vrijdag den 28. April 1843, des voormiddags om tien ure, in het Logement van H. KUYPERS, te *Oudenbosch*, onder nadere goedkeuring, publiek bij inschrijving en opbod Aanbesteden:

1°. Het verrigten van eenige REPARATIEN en VERNIEUWINGEN aan de BEDIGTINGS-WERKEN van de Rivier de *Mark* en *Dintel*, met de Leverantie der daartoe benoodigde Materialen.

2°. Het door middel van UITBAGGERING VERDIEPEN, van eenige in gemelde Rivier VERZANDDE PLAATSEN.

En 3°. Het RUIMEN, SCHOONMAKEN of VEGEN van gemelde Rivier.

De Bestekken en Konditiën van Aanbesteding, liggen ter visie ten Kantore van den Secretaris-Penningmeester, op de Veemarkt te *Breda*, Wijk A, N°. 555; alsmede die van het eerste Werk op het Heemraadschapshuis te *Dinteloord*, en die der twee andere Werken in het Logement van H. KUYPERS, te *Oudenbosch*.

ZEGT HET VOORT.

Bestuur der Domeinen.

AGENTSCHAP *BREDA*.

De AGENT van het Domein te *Breda* is voornemens op Maandag den 24. April 1843, des voormiddags ten 9 ure, ten Koffijhuize van de Weduwe OERS, te *Breda*, en ten overstaan van den Notaris Mr. F. R. VAN NAERSSEN, residerende aldaar, voor den tijd van zes jaren te Verpachten:

Tien percelen ZAAI- en WEILAND, gelegen in de Gemeenten *'s Princenhage*, *Teteringen*, *Rijsbergen* en *Terheyden*.

Breeder omschreven in de Voorwaarden van Verpachting, welke ter lezing liggen ten kantore van den ondergeteekende.

De Agent voornoemd,
M. SMITS.

DOMEIN-GOEDEREN

VAN

Z. K. H. PRINS FREDERIK DER *NEDERLANDEN*.

RENTAMBT *BREDA*.

VERPACHTING VAN

Landerijen en Visscherijen.

De RENTMEESTER der Domein-Goederen van Z. K. H. Prins FREDERIK der *Nederlanden*, te *Breda*, is voornemens op Maandag den 24. April 1843, des voormiddags ten 9 ure, ten Koffijhuize van de Weduwe OERS, te *Breda*, en ten overstaan van den Notaris Mr. F. R. VAN NAERSSEN, residerende aldaar, publiek aan den genoegbiedende te Verpachten, voor den tijd van zes en twaalf jaren:

1°. 53 percelen ZAAI- en WEILAND, gelegen in de Gemeenten *Alphen*, *Baarle Nassau*, *Ginneken*, *'s Princenhage*, *Teteringen*, *Zundert en Breda*.

2°. De VISSCHERIJ in de *Aa* of *Weerrijs*, gelegen onder de Gemeente *'s Princenhage*.

3°. De VISSCHERIJ in de Rivier de *Ginneksche Mark*.

Alles breeder bij Billetten vermeld, en zijn de Conditiën te lezen ten Kantore van den Rentmeester en Notaris voornoemd, en nadere informatie bij den Heer Plantagemeester in het *Ulvenhouts Bosch* te bekomen.

De Rentmeester voornoemd,
M. SMITS.

DOMEIN-GOEDEREN

VAN

Z. K. H. PRINS FREDERIK DER *NEDERLANDEN*.

RENTAMBT *BREDA*.

PUBLIEKE VERKOOPING VAN

EIKEN BOOMPJES OF DUNSEL,

SNOEITAKKEN,

gesneden liggend ELZEN- en BERKEN-PLANTSOEN,

Brandhout en Mutzaard.

De RENTMEESTER der Domein-Goederen van Z. K. H. Prins FREDERIK der *Nederlanden*, te *Breda*, zal, als daartoe geautoriseerd, ten overstaan van den Notaris Mr. F. R. VAN NAERSSEN, residerende te *Breda*, op Maandag den 1. Mei 1843, ten Huize en Herberge van de Weduwe WARMENBOL, buiten *'s Princenhage*,

PUBLIEK VERKOOPEN:

In het Liesbosch.

28 Kavelen EIKEN BOOMPJES of DUNSEL.
25 dito SNOEITAKKEN.
4 dito Gesneden liggend ELZEN- en BERKEN-PLANTSOEN.
2 dito BRANDHOUT en MUTZAARD, en
1 dito SNOEITAKKEN, aan den Steenweg bij JAN VAN GILS en de Weduwe WARMENBOL.

In het Ulvenhouts Bosch.

1 Kavel SNOEITAKKEN, in de Perken *den Donk*, *Eiken Perk* en *Koeweide*.

De Konditiën van Verkoop liggen ter lezing bij den Rentmeester te *Breda*, en Plantaadjemeester te *Ginneken*, terwijl nadere aanwijzingen en gedrukte Notitiën van de uitgestrektheid en ligging der onderscheidene Kavelen, te bekomen zijn bij de Boschwachters en Voorwerkers in de respectieve Bosschen.

De Rentmeester voornoemd,
M. SMITS.

Te BREDA bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.